

212274

REFORMA ELECTORALĂ

DISCURS

ROSTIT LA SENAT ÎN ȘEDINȚA DELA 15 DECEMBRIE 1925

DE

D. DRĂGHICESCU

SENATOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2

BUCUREȘTI

IMPRIMERIA STATULUI

1926

E. O.

REFORMA ELECTORALĂ

DISCURS

ROSTIT LA SENAT ÎN ȘEDINȚA DELA 15 DECEMBRIE 1926

DE

D. DRĂGHICESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SENATOR

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 1375 1926

BUCUREȘTI

—
IMPRIMERIA STATULUI

1926

D-lor senatori,

Legea care e te prezentată astăzi deli-berărilor d-voastre, eră destinată să fie cercetată și votată acum 10 ani. Această lege care acordă votul universal a făcut parte din programul guvernului liberal, program prezis, cu care acea guvernare s'a prezentat în 1914.

D-voastre știți înșă, că oamenii propun și Dumnezeu dispune și, dintr-o parte, în intervalul acesta de 10 ani, s'au întâmplat lucruri formidabile, cari nu împiedicat multe alte lucruri, au grăbit altele, au determinat evenimente foarte mari și ne-au condus și la legea de față.

Vă amintiți, că votul universal se prezentă atunci sub o formă mai modestă, sub o formă mai timorată, forma colegiului unic, în care se ținea seamă de spre știritorii de carte; dacă s'a schimbat în acest interval de timp, opinia noastră, care ne-a condus la legea de față, nu a fost nici de cum datorită unei inspirațiuni din afară, nici nu a fost cândva un dar de undeva, nici chiar din Cer,

dar aceasta a fost datorită marilor evenimente, fericite pentru noi, cari ne-au adus alături Basarabia, Bucovina, în care votul universal există. Și atunci era mai logic ca să extindem noi principiul, ca să putem cuprinde în lege toate provinciile țării, decât să restrângem drepturile deja câștigate în cele două provincii surore, alipite.

De aceea, în 1919, imediat după război, a intervenit decretul-lege, care a instituit sistemul electoral al votului universal, așa cum se practică și grație căruia noi suntem aleși aci în Senat și deputații la Cameră.

Onoratul d. Costăchescu, examinând acest proiect, spune că ar fi foarte imperfect și are bunătatea să creadă, că în partidul liberal s'ar găsi destule spirite generoase cari să conceapă o lege mai ideală, mai perfectă. Firește, nici idealismul, nici utopismul nu ne lipsesc în partidul liberal, ca să poată concepe o lege mai ideală, mai abstractă. Este adevărat că legea de până acum, unora li se pare superioară, adică mai democratică, mai avansată decât proiectul în discuție și de multe ori am fost învinuiți că am fi retrogradând.

Fără îndoială, legea pe care o înlocuim azi eră mai abstractă, mai idealistă, fiind o operă de biurocrație, care n'a trecut prin focul viu al discuțiilor parlamentare, și

de aceea a și dat unele rezultate primejdioase și uneori monstruoase, precum s'a remarcat în deajuns în ședințele trecute.

Deci, nu râvna de a face o lege ideală ne a lipsit, și a trebuit să o studiem mult timp și să confruntăm idealismul cu realitatea, ca să facem o lege realistă care, în convingerea noastră, este mult mai bună decât una idealistă.

↳ D. Costăchescu mai spune că această lege, care s'a studiat foarte mult, nu a fost studiată ca să fie mai bună, ci a fost studiată ca să o punem de acord cu interesele politice ale partidului liberal. D-lor senatori, asupra acestui punct sunt poate de acord, într'un sens anume, cu d-sa. Adevărat, partidul liberal a pus legea electorală în acord cu interesele sale politice, însă știți din ce cauză, care este secretul? Pentru că a știut totdeauna să identifice interesele sale cu interesele țării. Ori, acest secret îl are numai el și din nenorocire acest secret nu-l au celelalte partide și, neavându-l, au în schimb necazul că nu-l au. (Aplause).

Noi însă nu avem de ce să le reproșem pentru aceasta.

D-lor senatori, aceste zise, să venim la modalitatea sub care se prezintă, în proiectul de față, votul universal.

D-lor, eu deși pentru mulți am reputațiunea că sunt idealist, utopist, tin să

fac declarațiunea, că nu sunt un admirator orb al votului universal; sunt un partizan al votului universal și vă voi explica de ce, pentru că altfel nu ași fi luat cuvântul ca să susțin această lege, dar nu sunt un admirator al lui; cauza este, că prin meseria mea, prin ocupațiunile mele, sunt în curent cu starea actuală a științelor sociale, cari sunt obiectul meu de predilecțiune, și atunci este natural să cunosc cari sunt doctrinele politice, actualmente în această chestiune.

Ei bine, este adevărat că dacă votul universal are altă dată asentimentul întregii lumi intelectuale și al doctrinei în genere, în timpul din urmă critici foarte acerbe se îndreaptă contra votului universal și se întâmplă că sunt unele State cari caută să înlătore și să scape de votul universal, exact în momentul când noi îl adoptăm.

N'o să vorbesc despre Rusia, căci nu este de citat Rusia, știți că sistemul de guvernare al rușilor este cu înlăturarea votului universal; Duma, aleasă cu votul universal, în toamna lui 1917, sovietele au înlăturat-o, stabînd votul pe soviete, adică pe profesii constituite în soviete. Această formă de vot răspunde în adevăr unei tendințe generale, însă este o realizare caricaturală a acestei tendințe, care în alte țări este concepută de teoreticieni

foarte avansați, însă împotriva votului universal.

Cele mai însemnate critici cari s'au adus votului universal au fost în Franța, de către doi prea cunoscuți scriitori, savantul Duguit, care a fost nu de mult prin București și a ținut câteva conferințe remarcabile și al doilea, cugetătorul, mult apreciat în Franța, Maxime Leroy.

Ambii acești scriitori preconizează și luptă ca să introducă votul pe profesii. Deci aceștia, când vin cu o altă concepție, este, că și-au dat seama de defectele votului universal. Eu nu voi face decât să rezum, foarte pe scurt, cari sunt criticele pe cari le aduc ei votului universal. Cu aceasta țin să repet că eu nu sunt contra votului universal, și dacă aduc aci criticele ce se fac votului universal, este că acest proiect de lege a ținut cont de aceste critici și forma sub care el se prezintă este tocmai ca să răspundă la aceste defecte ale votului universal.

Cari sunt obiecțiunile cari se fac votului universal? Obiecțiunile sunt că votul universal este amorf, inorganic, căci supune problemele sociale, cari sunt de esență moral-sufletească, la un regim matematic și geometric, că în loc să lucreze mintea și inteligența, lucrează aritmetica și geometria. În ce fel?

D. Ermil Pangratti: Geometria nu

ajunge până acolo, numai operațiunile aritmetice simple.

T D. D. Drăghicescu: Votul universal este direct, egal, obligator, secret. Este egal: votul universal egal pentru fiecare cetățean, presupune, d-lor, că toți cetățenii sunt egali și d-voastre știți că aritmetica face operațiuni cu unități care sunt egale, fără ca să ție cea mai mică seceală de calitățile lor diferențiale. Ce se întâmplă? Din nenorocire cetățenii nu sunt toți egali, și atunci acest caracter aritmetic al votului universal dă acest prim rezultat: personalitățile dezvoltate, luminate, culte, conștiente de interesele mari și adânci ale țării sunt înecate în masa acelor membri ai societății care nu sunt luminați, cari nu cunosc nici interesul general, destul de complex și de adânc, cari nu au nici cultura necesară ca să-l priceapă și cari votează totuș ca unități, alături de personalitățile cari știu toate acestea. Deci este o metodă aritmetică, care consideră pe cetățeni ca unități absolut egale și cari nu țin cont de loc de diferență între cetățeni. Iată, d-lor, de ce am zis că votul egal este o metodă aritmetică, mecanică și inorganică, în locul unei metode organice, inteligente și morale.

L
T Dar am zis că pune la contribuție și geometria, pentru că, în adevăr, Franța, ca și România, sunt împărțite într'o serie de

compartimente spațiale, cu mărimi mai mult sau mai puțin regulate și cu oameni în ele așa cum se gădesc așezați în spațiu, fără să se știe și să se țină socoteală de alte legături decât de cele spațiale, fără să se ia în seamă și legăturile de profesie, de credință morală între acești oameni; toți acești oameni fără nici un alt motiv decât că sunt în aceeași circumscripție, votează la un loc și votează pe aceeași candidați. Iată dar geometria și aritmetica înlocuind aici știința morală, știința socială și făcând ca individualitatea cea mai înaltă să fie înăbușită în masa indivizilor fără cultură și fără conștiință civică dezvoltată; din această cauză media comună iese nu la nivelul cel mai înalt care ar putea să profite alegerii.

D-l r, acestea sunt obiecțiunile cari se aduc votului universal, așa cum este realizat până acum. De ce a fost în acest fel conceput și realizat votul universal, de ce de exemplu, unitățile omenești au fost luate ca egale, identice între ele, fără alte legături între ele, decât cele geografice spațiale?

D-lor, aceasta se explică prin faptul că situațiunea Franței, când a adoptat votul universal, a determinat această deciziune. Ce a făcut marea revoluțiune, fiindcă marea revoluțiune a adus votul universal? Marea revoluțiune a făcut o operă de disoluțiune completă a tot

ceace eră organizare în Franța, li se părea revoluționarilor francezi, în urma filosofiei din secolul al 18-lea, că cetățenii sunt încătușați în prea multe categorii, corporațiuni, în fel de fel de stări colective, cari se interpun între ei și Stat, că toate aceste legături înlănțuie pe individ și îi stânjenea creșterea. Și atunci idealul acolo a fost ca să se disolve complet organizarea Statului francez și să se lase în fața Statului, întărit, o puzderie de indivizi fără nici un fel de legătură între ei, pentru ca, nu cumva vreo corporație sau formă socială secundară să încât șeze pe individ. Individul a fost deslegat de orice legătură și atunci s'a găsit Franța în această situație: de o parte Statul atotputernic, de altă parte o întreagă puzderie de indivizi. Această situație realizată, nu se putea oglindi într'un alt sistem electoral, decât în această formă a votului direct, egal, secret, etc.

D-lor, ziceam că votul egal presupune că toate persoanele sunt, dacă nu egale, cel puțin tot atât de luminate, cunosc destul problemele sociale, în toată complexitatea lor și, prin urmare, așa fiind, votând toți, egal, este echitatea însăș.

Ei bine, d-lor, așa este în realitate, mai ales în țară la noi ?

Ziceam că presupunem oameni deopotrivă luminați și conștienți.

Dar, cum o să fie această într'o țară cu atâția analfabeți, ca la noi? Pentru ca să nșurăm votarea, a trebuit să introducem semne. Vă întreb, mai este undeva sistem ca acesta, cu semne? Mai este undeva unde să se aplice votul universal la o populație care nu știe nici să citească? Și atunci eră locul, trebuia ca în noua lege electorală să se țină cont de aceste realități, trebuia să se adapteze legea acestor realități.

D-lor, cum se prezintă situațiunea în alegeri, la noi la țară, unde marea majoritate a țării este compusă de țărani? D-voastre știți, ca și mine, că dacă te prezinți la sate, te prezinți la oameni cari cei mai mulți nu știu să citească. Acestora trebuie să le explici un program politic, însă ei rămân străini de acest program și neavând mijlocul și pregătirea să primească idei, ei recurg la alte criterii. Criteriul lor este: acela are dreptate care vorbește mai frumos și strigă mai tare. Asentimentul lor va fi câștigat de acei cari le promit mai mult. Când unii dintre noi vor căută să le arate că necesitățile mari ale Statului nu permit să se facă numai îmbunătățiri, ci trebuie să le ceară și lor oarecari sacrificii, dacă alături de tine vin alții cari le arată că birurile sunt prea grele, că nu s'a dat destul pământ, că toate pădurile Statului ar trebui împărțite la țărani, atunci

veți înțelege către cine vor înclină aceste masse nepregătite. Massa aceasta, așa cum se găsește ea, cu condițiunile de cultură în cari se găsește, nu are posibilitatea să aleagă între ce e sincer și ce este demagogic și atunci, pentru marea majoritate a țărănilor, nu reușesc să-i atragă la ei, decât acei oameni cari au putut să vină și să le spună că ei, țărăni, au mai multe drepturi decât li s'au dat, că nu li s'a dat destul pământ, că armata e prea grea, că jandarmeria este apăsătoare, etc., iar de noi, cari trebuie să ținem la țară un limbaj cumpănit, nici nu vor voi să audă. Cari sunt atunci consecințele? Consecințele sunt că se formează în țară o categorie de meseriași ai politicei, adică oameni cari culeg succese electorale pe urma promisiunilor celor mai fantastice. Aceștia dau marea număr a acelor ce își zic țărăniști. Nu fac nedreptatea să afirm că toți țărăniștii sunt numai de aceștia și ca probă am avut în fața noastră pe d. Costăchescu, care a ținut o cuvântare cumpănită; dar nu mă pot opri să afirm că d-sa este o excepție și că marea majoritatea a țărăniștilor este așa cum i-am prezentat eu.

Și atunci, dacă s'a făcut această categorie de politicieni de meserie, cari dau cel mai mare număr de țărăniști, rezultatul este, în primul rând, o dema-

gogie primejdioasă, iar pe de altă parte, ca rezultat ultim al acestui vot universal, este cultura sistematică a incompetenței.

Trebuie să recunoaștem că acele persoane cari se prezintă în fața alegătorilor rurali și nu le promite decât drepturi noi, și nu fac decât să le dea cu mâinile pline tot ce nu se poate, de multe ori chiar dacă ar fi bine intenționați, nu pot face altfel, întrucât nici ei nu își dau bine seama de ce se poate și ce nu se poate. Pot fi uneori de bună credință, căci promisiunile politice pe cari le fac, ei le fac cu bună credință, pentru că își închipuie că acestea se pot îndeplini. Ei bine, aceasta dovedește că sunt oameni fără o cultură suficientă și cari nu au obișnuința de a cugeta în mod abstract și privind interesele generale ale țării.

Astfel fiind, votul universal aplicat în forma de acum este un fel de metodă de a cultivă incompetențele. În competența reușite cu atât mai mult, cu cât masa electorală este mai mult ignorantă. Cu cât se pot promite lucruri cari nu se pot realiza, cu atât succesul incompetenței este mai mare.

Prin urmare, avem două inconveniente ale votului universal în forma de astăzi: se întinde demagogia și se cultivă sistematic incompetența.

Am asistat în 1920 la alegerile făcute sub guvernul d-lui general Averescu. Ei bine, în Vâlcea curentul era așa de mare așa de cotropitor și orb, încât aveam impresiunea că dacă d. general Averescu ar fi putut face această experiență bizară ca să compună listele din...

Voc : Din oricine.

D. D. D. ăghicescu: Nu din oricine, dar din ocazii din scăpați din închisori, ei bine, toți ar fi votat contra d-lui Duca, care nu ar fi reușit, după cum nici n'a reușit în 1920 iar după lista prezentată la Vâlcea de către partidul d-lui general Averescu s'au ales oameni fără nici o suprafață politică și cu merite foarte mediocre, iar d. I. Gh. Duca a căzut!

D-lor senatori, zicea onoratul d. Costăchescu că legea trebuie făcută în așa condiții, încât votul să exprime voința sinceră și încreagă a țării. Cine nu ar dori lucrul acesta? Însă posibilitatea ei depinde nu numai de textul legii, ci mai ales de cei cari sunt chemați să exprime această voință a țării. Dar când aceștia sunt, cum văzurăm că sunt, când votul un versal dă aceste rezultate, așa cum este aplicat, înseamnă că atunci când legiferăm, trebuie să luăm oarecari măsuri ca, păstrându-l, să împiedicăm, să atenuăm aceste anomalii, căci gândiți-vă ce s'ar putea întâmpla dacă ar fi să mergă mai departe astfel. Presupuneți

că în locul d-lui general ar fi fost un aventurier, care ar fi vrut să se ridice cu orice preț chiar contra existenței Statului, căci a fost un moment când d. general Averescu, dacă ar fi fost un om fără scrupul și fără conștiința intereselor naționale, putea să facă orice din țară. Ei bine, acest lucru trebuie împiedicat, pentrucă denotă o stare anormală și pune în pericol chiar existența neamului nostru.

Cum am putea să-l împiedicăm? Ce am putea face pentru ca să înlăturăm această primejdie națională?

Fără îndoială, d-lor, că mijlocul nu stă numai în legea aceasta, mai sunt și altele, și, din fericire, mijlocul cel mai important și mai eficace este rolul partidelor politice. De aceea, în Franța și în toate Statele unde s'a aplicat votul universal, el a avut ca corectiv formarea unor part de politice puternice, și numai în măsura în care au fost partidele politice puternice, s'a putut elimina ceea ce este irațional și absurd în votul universal.

Așa se explică de ce, chiar în timpul aceluși curent orb pentru d. general Averescu, s'au putut alege câteva personalități liberale: numai grație organizațiunii de partid, căci altminteri se alegeau numai partizanii recomandați de d. general Averescu.

Acesta este un mijloc. Dar ar mai fi și altele.

Fără îndoială că trebuie să insist că partidele, pentru ca să facă obstacol la ceea ce este absurd în votul universal, ele însăși fac ceea ce se cheamă ingerințe. Și atunci, a este ingerințe produse de partide, prin organizațiunile lor, eușesc uneori să infrângă, altă ori să atenueze aceste curente marxe, cari se ivesc în masă ele electorale înaintea alegerilor.

Ingerințele se pot face și de guvern, dar acestea sunt provocate de acta demagogică de care vorbeam, pentru că un rău este neapărat un alt rău. Dacă în legea electorală s'ar luat tot felul de măsuri contra ingerințelor, trebuie să se ia și contra demagogiei. de i reconose că nu se poate vedea limita unde începe această. Totuși trebuie să se găsească un mijloc care să contracareze demagogia, tot așa și prin aceleași mijloace cum vrem să contracurăm ingerințele.

Știu că s'ar putea obiecta că ceea ce spun eu nu poate să fie tocmai adevărat, deoarece în Anglia și chiar în America sufragiul universal funcționează, și funcționează desul de bine! încât acest sistem nu pune în primejdie viața acestor State. Dar, din nenorocire, este foarte mare deosebirea între ceea ce este la noi în realitate și ceea ce este în alte State, de exemplu în Anglia. În Anglia nu este numai Camera comunelor, ci este și Camera Lordilor, ceea ce ar fi la noi Se-

natul, deși el este ales la noi tot după același sistem ca și Camera. Camera lordurilor este un obstacol care va pune frâu curentelor nebunești. Mai este însă și această diferență: se știe cât este dezvoltată viața locală în Anglia. Parohiile, comunele sunt unități sociale intime, nu ca la noi, simple unități geometrice, și ele creiază raporturi foarte precise și definite între englezi.

America, deși este republică, totuși guvernul ei nu este parlamentar, guvernul este expresiunea președintelui republicii și acolo președintele are aproape aceleași drepturi egale cu drepturile pe cari le are Kaizerul. În timpul conferinței păcii, eu fiind la Paris, președintele Wilson venind la Paris, americanii erau așa strânși de tirania lui Wilson, încât francezii scosese ră gluma, zicând că Wilson trebuie neapărat să se întoarcă în America, ca să nu fie detronat.

Acolo curentele populare, cari pot fi la un moment dat primejdioase, nu se prezintă în aceleași condițiuni, prin faptul că guvernul este numit de președintele republicii, el nu depinde de Parlament, care este un element de înfrânare foarte important; obiecțiunea deci cade dela sine.

D. M. Policrat: Dar în Belgia, unde votul universal este dela 1899 ?

D. D. Drăghicescu: Voiu veni și la Bel-

gia, însă pot să răspund că nu sunt decât câteva luni de când Belgia a dat spectacolul, că a stat câteva luni de zile fără guvern, căci el nu se putea constitui.

D-lor senatori, după cum vedeți, la prima privire, votul universal, așa cum se prezintă la noi, ar părea absurd și irațional și ar fi chiar primejdios. Aceasta însă trebuie să vă spun că este la prima vedere. Dacă el totuș este o realitate, care s'a impus în toate Statele civilizate aceasta înseamnă că trebuie să aibă rațiuni profunde și la acele rațiuni voi să vin eu acum.

Care este adevărata rațiune de a fi a votului universal, pentru că, ținând cont de ea, votul universal pe care îl discutăm, să se poată prezenta foarte bine, fără primejdie ?

D-lor, eu zic că el are o rațiune de a fi, care este ceva mai profundă, ași putea spune transcendentă, metafizică, care, scapă rațiunii clare, căci rațiunea clară îl prezintă ca o absurditate, întrucât face să voteze egal și alături oameni atât de neegali, ca savanți mari, profesori, academicieni, alături și egal cu ultimul țăran analfabet.

În felul lor aveau poate dreptate marii Duci, în timpul revoluției rusești, când spuneau că ei s'ar împacă cu democrația, însă ceea ce le este penibil, este faptul

că trebuie să meargă alături cu vizitii lor, ca să voteze egal cu ei. Această instituțiune a votului universal, care la prima aparență pare așa de irațională și absurdă, trebuie să aibă o rațiune mai profundă. Dacă votul universal pare așa de absurd, este pentru că presupune ca punct de p'ecare și legitimare a votului egal, o egalitate care nu există.

Să schimbă însă lucrurile, dacă consideri egalitatea aceasta, nu ca un punct de plecare, ci ca un punct de ajungere. Dacă votul universal este egal, nu este pentru că oamenii azi ar fi egali, ci pentru că legiuitorul voște și tînde la o egalizare; atunci ceeace părea absurd nu mai este absurd și ceeace părea ridicol nu mai este ridicol și nu mai este nici primejdios.

Partidul liberal nu a înțeles să dea votul egal, pentru că toți am fi egali, ci ca un mijloc de a micșorâ, prin el, neegalitățile prea mari dintre noi.

Egalitatea nu trebuie luată ca mijloc și punct de plecare, ci ca scop și ca punct de ajungere. (Aplause).

Trebuie să știm că egalitatea nu este reală, ci trebuie să tindem către ea. Prin urmare, trebuie ținut cont de acest caracter al votului universal și legiferarea trebuie să se facă în consecință. (Aplause).

D-lor, ce se poate deduce din această

idee nouă, a cărui originalitate, dacă este originală, mi-o asum? Cări sunt rezultatele la cari noi sperăm să ajungem prin votul universal? Dorința ar fi ca să se ajungă la o egalizare, nu absolută și matematică, căci nu ar fi posibil, dar la o descreștere a inegalizării de astăzi, la o nivelare a tuturor votanților. Reforma agrară tot așa a fost concepută, ca să micșoreze prea marea inegalitate economică și socială dintre noi.

Și, în adevăr, d-lor senatori, dacă țărani n'ar avea dreptul de vot, cum ar putea ei să atragă mai ușor atenția și solici udinea guvernanților, spre a li se îmbunătăți situația materială și morală? De aceea dreptul de vot, dacă poate rătași și deveni primejdios, el rămâne totuș singura armă cu care țărăni înal-fabeți pot cuceri o stare economică mai bună și dreptul la carte și la cultură. Una nu merge și nu poate merge fără primejdie, decât în tovărășia celeilalte. Dreptul de vot fără pământ și carte devine o primejd e pentru Stat și neam.

De aceea, d-lor, prima măsură pe care guvernul liberal a luat-o, când a dat votul universal, pe lângă împroprietărire, a fost cultura, dezvoltarea învățământului. Această măsură evident nu este în legea de față, căci spun că este o măsură care trebuie să se ia alături. Deci imediat ce ai dat împroprietărire și vot uni-

versal. trebuie să începi o campanie extraordinară pentru dezvoltarea învățământului și aceasta am și făcut-o, pentru că numai de patru ani, de când suntem la guvern doctorul Anghelescu, ministrul școalelor, a putut face în țara noastră acest miracol de a creia 5.000—6 000 de localuri de școală.

Dar nu numai localuri a creiat, ci a făcut și 100 de școli normale pentru învățători, nu mai vorbesc de câte licee și câte gimnazii.

Este adevărat, însă, că la atâtea școli clădite nu sunt poate destui învățători pregătiți. Și, atunci ne-am găsit în această situație: nu sunt destui învățători și totuși trebuie să dăm drept învățătorilor, prin excepție cu ceilalți slujbași ai Statului, să fie aleși în Parlament. Nu putem însă reveni asupra unui drept câștigat. Se puneau în proiect unele restricții de timp, 5 sau 10 ani. În secția mea am cerut și am obținut reducerea restricției de oarece am crezut că acel timp tot trebuie unui învățător ca să-și facă o suprafață politică și o popularitate, și că restricția legală este inutilă.

D. raportor și comitetul delegaților, adoptând punctul nostru de vedere, acea restricție s'a înlăturat. De altfel numărul învățătorilor ce ar intra în Parlament n'ar putea fi niciodată prea mare, ca să pericliteze învățământul.

Noi, când am dat votul universal, ne-am gândit la primejdia ce ar putea deveni el, în condițiunile de astăzi și al doilea gest al nostru a fost dezvoltarea învățământului.

De asemenea am votat și realizat improprietărea, tot pentru a se micșora neegalitățile.

Efectul acestei improprietări este că s'a ridicat starea economică a țaranului și se ridică din ce în ce mai mult, căci, zorii zilei de mâine sunt din ce în ce ai unei mari egalități. Pe măsură ce sunt mai mari egalitățile, în aceeași măsură votul universal, direct și egal, devine rațional, din nerațional, cum este astăzi.

Vedeți deci, că dacă accentuăm, așa cum făceau marii Duci, asupra neegalității de situațiune, votul universal ne pare absurd; dar dacă punem accentul pe egalitate, către care tindem, atunci devin absurde tocmai neegalitățile de astăzi, și de cultură și de situațiune socială, și de situațiune economică și devin ridicole pretențiile marilor Duci.

(Părintele protopop Gh. Popovici, vicepreședinte, ocupă fotoliul președințial).

D. D. Drăghicescu: Am zis că votul universal are o rațiune de ordin transcendentă, de ordin mai profund, mai înalt.

De ce această tendință la micșorarea

inegalităților, care este utilitatea ei practică ?

Pentru a răspunde la aceasta, să-mi dați voie să fac o mică paranteză.

Fără îndoială că lupta între popoare a fost în trecut și este astăzi încă, fără limită. Pe când în interiorul societății, legea și morala determină o atenuare, o înducire a acestei lupte, făcând astfel ca nu totdeauna cel mai puternic să suprimă pe cel mai slab, se întâmplă că între State nu este nici o morală și nici o lege care să împiedice ca cel puternic să suprimă pe cel slab. Statele trăiesc sub o lege de fier, biologică, fiziologică, nu încă morală. De sigur este Societatea Națiunilor, este un început foarte frumos, carisperăm ca se va desvoltă și va aduce o morală în raporturile dintre State, dar astăzi și mai ales până acum lupta între State nu a avut nici un fel de atenuare, a fost o luptă pe viață și pe moarte. Și atunci, cum se prezintă Statele față de această luptă? Statele, față de această luptă, se prezintă neegale. În ce constă inegalitatea dintre ele? Nu constă atât în mărimea Statului, au fost State, ca Rusia, care numără 160 milioane de locuitori și care fiind în tabăra aliaților, îi făcea pe aceștia să creadă că va veni ca un rulo compresor și va distruge Germania. Ce s'a întâmplat ? Rusia, cu acele mulțimi de oameni, a putut, este adevă-

rat, să ducă răboiul câțiva ani, însă la sfârșit s'a prăbușit. Veți întreba de ce? Pentru că acele 160 de milioane locuitori erau în cea mai mare parte fictive, în felul acesta fictive, pentru că erau într'adevăr unități biologice, însă fără nici o cultură ..

D. Ermil Pangrati : Unități zoologice.

D. D. Drăghicescu : Și fără de nici o valoare economică și socială. Rusia se reducea, de fapt, la câteva milioane de intelectuali sau de oameni mai răsăriți.

Față de Rusia a fost Belgia. De ce a rezistat Belgia, atunci când s'a prăbușit Rusia, Turcia, Austro-Ungaria, ba chiar Germania? Belgia avea numai 6 milioane de locuitori, dar cetățenii belgieni erau fiecare câte o valoare. Erau 6 milioane de valori. Deci rezistența Statului, care se află în luptă, este în raport cu valoarea unităților cari-l compun. Deci garanția cea mai bună a neamurilor este ca în fiecare individ să se desvolte un cetățean luminat, cu situațiune culturală bună, cu situațiune economică puternică. În măsura în care Statul va putea face aceasta, în aceeaș măsură siguranța lui va fi definitivă. Va succumbă Austro-Ungaria, ai cărui cetățeni erau nedreptățiți, va succumbă chiar Germania, care deși avea votul universal, dar știți că el nu corespunde de loc cu guvernul, care depindea numai de împărat.

Au rămas în picioare numai Statele cari, prin politica lor democratică, au putut să prezinte în sânul lor, în fiecare cetățean, o unitate, o personalitate conștientă.

Iată deci acea rațiune transcendentă a votului universal. Intrucât el caută să formeze personalități, și culturale și economic- și social-, într'atât el găsește rațunea care îl justifică, în utilitatea, în interesul națiunii care îl practică.

Iată de ce sunt partizanii convinși al votului universal, cu condițiunea ca el să fie aplicat în acest fel de a îl concepe.

Din această concepțiune a votului universal deduc eu economia legii ce avem să votăm și de că aveți răbdare să mă urmăriți, voi arată că criticile ce i s'au adus sunt nedrepte și că aplicarea votului universal cum este în proiect, este în spiritul acestei concepțiuni.

D-leor, am zis că măsuri trebuiesc luate ca să justifice și să completeze această reformă și am spus că una din măsuri este cultura, care nu aparține legii, și cealaltă este împroprietărirea, pentru ca să fie posibil votul universal direct.

Acum, cari ar mai fi alte măsuri de luat, cari trebuie să fie modalitățile votului universal, pentruca el să nu fie primordios, ci din contră util?

Aci vine modalitatea cea mai importantă și care decurge din critica pe care,

între atăția alții, o fac d-nii Duguît și Leroy votului universal. Am arătat că cu votul universal haotic, nerațional, se ajunge pe deoparte la demagogie, iar pe de altă parte la incompetență. Și atunci soluțiunea, d-lor, eră ca să se conceapă un vot universal organic, adică pe categorii sociale largi, pe bresle profesionale.

La noi categoriile cele mai importante ar fi agricultura, comerțul, industria, profesiunile libere, muncitorii intelectuali, etc. Acestea poate ar fi, în linii generale, cele mai importante categorii din țara noastră; în țările avansate sunt, firește, mai multe. Deci, dacă ar fi fost să facem o lege electorală cu sufragiu ideal, ar fi trebuit să se voteze, nu ca astăzi pe regiuni, pe circumscripții, ci pe categorii sociale, profesionale în acest fel. Se înțelege ușor că în această ipoteză și demagogie și incompetențe se exclud dela sine. Profesiunile vor alege pe cineva din mijlocul lor. Aventurierii, oameni de obicei fără profesii, vor fi excluși astfel. De asemenea utopiștii, oameni ușori la promisiuni, nu pot avea nici o trecere înaintea unor oameni realiști, cumpăniți, ca comercianții, industriașii, agricultorii, organizați între ei.

Organizarea acestor bresle ar da cea mai bună temelie votului egal pe profesii.

Din nenorocire, aceasta nu s'a putut

21

În Franța; nu se poate la noi, cum nu se poate nici în alte părți, pentru că nicăieri, până azi, categoriile nu sunt grupate în corporații destul de precise și consistente.

Este adevărat că există unele corporații, sindicate muncitorești, mai ales, dar lucrătorii intelectuali, cei cu ocupații liberale, din nenorocire, nici nu se pot organiza.

Și atunci, acest vot universal ideal nu se poate aplica, pentru că realitățile de astăzi îl refuză. Noi am făcut o încercare în această direcție și aici poate meritul revine d-lui ministru de domenii. Cred că ideea a fost pornită mai ales de la d. sa.

Noi am făcut un început de organizare în acest sens, întemeind Camerele agricole și organizând Camerele de comerț și industrie, iar acum în urmă întemeind Camerele de muncă. Pentru celelalte categorii, afară de muncitorii sindicalizați, nu există nici un început. Avem deci o posibilitate de vot rațional și organic chiar în această lege electorală.

În Franța, de exemplu, cum ar fi putut să fie dat votul pe categorii profesionale, când până la 1862 era pedepsit cu închisoarea oricine făcea o corporație, pentru că marea Revoluție, desființând orice corporație, făcuse o masă amorfă din toți francezii; atunci cum era să se

aplice votul universal, decât în felul amorf, inorganic, aritmetic, cum este și azi?

Pe măsură ce însă în Franța s'au organizat, și vedeți numai dela 1884 încoace, numai de atunci s'a dat voie să se organizeze sindicatele și să se facă fel de fel de organizațiuni.

Pe măsură ce sindicatele și diferitele corporații pe profesii, se vor organiza mai definit și statornic, în aceeaș măsură reforma electorală va înclina spre votul pe profesii, așa cum deja îl concep și îl cer teoreticienii francezi astăzi.

La noi avem cooperația. Cooperația este o mișcare de viitor, însă este la început. Se poate, ca pe viitor, cooperația să dea vitoarea reprezentanță țărănească, iar nu partidul țărănesc de astăzi, care ați văzut cum s'a format cu politicienii de meserie dela sate, grație votului universal.

În această direcție trebuie căutat votul universal și începutul în această direcție este făcut; legea de față dacă nu putea merge mai departe, este pentru că realitatea se opune.

D-lor, din faptul că acum țările occidentale se prezintă în această stare, însă amorfă, inorganică, și pe de altă parte din cauza sufragiului universal așa cum este organizat, rezultă consecințe și difi-

cultăți politice și între altele este și compromiterea parlamentarismului.

În Franța, cu un moment înainte de declararea războiului, parlamentarii erau așa de rău văzuți, încât când îi vedeai mulțimea îi huiduia și știa împrejurări când au fost loviți. De ce? Pentru că un discredit general apăsă asupra instituției. Nu insist asupra a ceea ce se petrece în Rusia, dar în Italia deja din primăvară s'a instituit o comisiune de către d. Mussolini, ca să studieze înlocuirea regimului reprezentativ actual, cu un regim care ține cont de clasele și asociațiile profesionale, cam așa cum îl concep d-nii Duguit și Leroy. Dacă se va realiza acest regim în Italia, atunci se va vedea cât de bună și eficace este această instituțiune. Cert este că în acest caz se vor face pași mari în această direcțiune, cu toate că lumea astăzi nu este destul de organizată, așa cum ar trebui să fie, pe categorii profesionale.

D. Mihail Policrat: Acolo ordonă și legiferează un singur om. Îmi pare bine că aceasta o spune un liberal dela tribună.

D. D. Drăghicescu: Faptul că acel om singur poate legifera și legiferează, dovedește că opera lui este necesară, că se impune realității sau că realitatea o cere, împotriva votului universal.

* Prin compoziția ce i se dă, în noua

lege, putem zice că Senatul, în bună parte, răspunde la aceste critici și la noua tendință a votului organic pe profesioni. Vom avea în acest Senat reprezentanți ai Camerei de muncă, ai Camerei agricole și ai Camerei comerțului și industriei. Numărul lor este însă prea mic. Dacă se vor organiza bresle sociale mai consistente, atunci, de sigur, că și Senatul se va modifica și numărul reprezentanților profesiilor va crește covârșitor.

Dar avem în Senat reprezentanții importante clase a Clerului. Unii au zis că în Senat numărul prelaților este prea mare. Este drept că, dacă ar trebui să considerăm rolul activ și de progres al bisericii actuale, am putea zice că numărul prelaților ar fi cam mare față de numărul comercianților, agricultorilor etc. Însă d-lor, și aci, ca și cu votul universal, rațiunea adevărată este ceva mai profundă, mai transcendentă. Este posibil că numărul mare al prelaților să nu corespundă azi cu rolul pe care azi îl are Biserica în viața Statului, ci cu rolul pe care va trebui să-l aibă și pe care îl va avea, cu siguranță, Biserica în viitor, în formarea morală și culturală a acestui neam. Și atunci, dacă numărul este mare în aparență, este, fiindcă corespunde rolului mare ce trebuie să-l aibă Biserica.

Mai este o altă categorie.

D. Ernil Pangrati: Justiția, învățământul, armata au și ele roluri mari.

D. D. Drăghicescu: Avem militarii. Senatul va cuprinde și un număr oarecare de militari, pentru ca să aducă Senatului contribuția de pricepere și de informație în treburile armatei, ca să lumineze Senatul. Vom avea deci câteva categorii profesionale și de interese bine reprezentate în viitorul Senat.

Dar mai sunt și alte modalități și aceste modalități le-au examinat, de sigur acei cari au făcut proiectul de față. Așa a fost întrebarea cum să facă votul, să se facă votul pe circumscripții mici, uninominal, sau să se facă votul pe județe, pe circumscripții mari și pe liste? Modalitatea pe care au adoptat-o autorii proiectului este corespunzătoare în mod ideal, modului meu de a concepe votul universal și atunci s'a înlăturat votul uninominal pe circumscripții și s'a adoptat votul pe județ cu scrutin de listă.

Dacă am examina chestiunea din punctul de vedere educativ al educației civice ce se poate face cu ocazia alegerilor, votul uninominal ar fi cel mai rațional, pentru că el singur dă putința ca candidații să se pună în legătură directă cu cetățenii, ca să-și poată desfășura programul, ca să poată să le afle păsurile

și în tot cazul pentru a-i cunoaște, aceasta în circumscripțiile în cari nu sunt decât 3—4.000 de votanți. Și de sigur că fiecare candidat va cunoaște pe fiecare votant în parte și rolul de educație a conștiinței civice cu această ocazie să poată îndeplini cu profit. Dar acest avantaj este legat cu un dezavantaj, că atunci și deputatul ales se face instrument în mâna votanților și fiecare îl trage de mânecă, încât interesul general va fi întunecat de interesul local.

De aceea s'a renunțat la avantajele ce prezentau acest sistem și s'a adoptat sistemul scrutinului pe listă în circumscripții mai mari. Cu drept cuvânt, legiuitorul s'a oprit la acest sistem, pentru că în sistemul uninominal reprezentarea minorităților, care este în Constituție, nu putea avea loc. Deci, pe lângă alt argument a fost și acesta, că numai în această ipoteză se putea executa prescripțiile Constituției cu privire la reprezentarea minorităților.

Acum, d-lor, care este avantajul reprezentării minorităților care este cu alte cuvinte avantajul scrutinului pe liste, pe circumscripții mari ?

Aci sunt și avantaje, sunt și dezavantaje. Dezavantajul cel mare este acela, că fiecare candidat trebuie să se adreseze la sute de mii de votanți, cum este de exemplu, dacă luăm colegiul de Ilfov,

unde fiecare ar trebui să cunoască un număr extraordinar de mare de votanți, ceea ce este exclus, fiindcă nu poate să-l cunoască; în al doilea rând nu se poate stabili acel contact între candidat și cetățeni și deci rolul educativ cade.

Cari sunt foloasele reprezentării minorităților?

Foloasele reprezentării minorităților n'ar trebui să le mai expun, fiindcă acestea au fost desvoitate și cu insistență de d. Costăchescu, astfel încât nu am să fac o repetiție a ceea ce a spus d-sa. Am să răspund însă la ceea ce obișnuiește să se discute în mod următor: d-sa vorbind despre reprezentarea proporțională, zice că este ideală, și eu zic că aceasta este ideală, dar nenorocirea este că în acest caz, ceea ce este ideal, nu merge alături cu realitatea; în vremea de astăzi, când noi voim să ne unificăm, când scopul nostru, când tendința noastră a tuturor este să unificăm toate regiunile cari formează România-Mare, reprezentarea proporțională în loc să insiste asupra a ceea ce ne unește, insistă asupra a ceea ce ne divide, iar curentele cari sunt în interesul societății pot să fie uneori exagerate. Ca să faci așa, ca toate să fie reprezentate în proporție exactă, ar fi să se accentueze ceea ce ne divide, adică să ne depărtăm de scopul nostru. Atunci legiuitorul eră

pus în această dilemă : ce facem, să dăm curs curenților populare, cum spuneă d. Costăchescu, ca să le primim cu sinceritate, și atunci facem imposibilă unificarea, sau să lăsăm această măsură intermediară a minorităților, ca să dăm posibilitate curenților mai importante să se exprime, să se poată avea în vedere, dar în așa fel, încât să nu producă anarhie și să împiedice opera de guvernare ? S'a ales această cale intermediară. Intermediarul ales de guvern este foarte convenabil, pentru că nu insistă asupra a ceea ce ne separă și totuș dă destulă expresiune curenților mai importante din țară. Nu se puteă alege o altă modalitate mai rațională, decât acest sistem de reprezentare a minorității neproportional. Italia are această reprezentare proporțională absolută, însă în Italia nu se mai puteă guvernă și până la venirea lui Mussolini erau guverne de câte o lună.

Știu că se aduc și alte argumente cari au determinat în Italia dictatura fascistă, dar constatăm că a trebuit să vină o mână de fier, să deă expresie forței evenimentelor și să poată face un guvern care durează de 4 ani aproape.

D-lor, se mai citează că sistemul proporțional mai este și în Belgia. Ei bine, pentru acelaș motiv, amintiți-vă că nu de mult, timp de două luni, s'au făcut efortări nereușite, să se facă un guvern

belgian. Ei bine, aceasta este o abulie de guvern, care este mai rea și decât un guvern prost, căci nu este admis pentru un popor să rămână fără guvern, din neputință de a-și desemna guvernanții, ceea ce ar însemna o incapacitate de a fi.

D-lor, ca o atenuare a votului egal, s'a propus în doctrină votul pural. Acest vot n'a fost primit în proiectul nostru și a fost refuzat cu desăvârșire, pentru că ară ne drept. În adevăr, când cineva are cultură, are situație economică, să mai aibă și acest privilegiu politic, mi se pare nedrept. Și în plus, nu are nici un rol educativ, întrucât votul plural al celor culti nu va contribui la cultivarea celor cari nu au decât un singur vot.

D. Ermil Pangrati: Aci ai alunecat cam repede.

D. D. Drăghicescu: Am spus că răul cel mai mare, plaga cea mai mare a votului universal este, pe lângă demagogie, incompetența. D-lor, la acest cult al incompetenței s'a răspuns prin proiectul de față și răspunsul constă în faptul că s'a introdus în Senat, de drept, un număr de personalități foarte pregătite, *președintele Academiei, reprezentanții tuturor universităților*, cari sunt de sigur competenți, înalții magistrați cari au avut o carieră în magistratură, ierărșii competenți, foștii miniștri, un număr de

ani, foștii prim-miniștri, foștii parlamentari în 10 legislații.

Tot în vederea înlăturării incompetenței, inerentă votului universal, s'a admis principiul senatorilor aleși de consiliile comunale și județene, conform căruia o treime din senatori, câte unul pe județ, va fi compusă din oameni bine pregătiți pentru cunoașterea intereselor Statului.

Dar mai este o chestiune și nu insist asupra ei așa de mult, după cum a insistat d. Costăchescu, este chestiunea semnelor. Vă spuneam dela început că semnele sunt stigmatele votului universal, ale nepregătirii clasei noastre țărănești, pentru a profita de binefacerea acestei frumoase reforme. Semnul, zice d. Costăchescu, trebuie păstrat, pentru că dă putință oamenilor incolți ca să-și aleagă oamenii lor. O-lor, știți ce s'a întâmplat cu semnele? S'a întâmplat lucrul următor: că la perioada votului toată discuțiunea, toată propaganda se făcea asupra virtuților semnelui, în loc să se analizeze meritele persoanelor de ales. Programele prezentate, se examinează virtuțile diferitelor semne: ale crucii, ale coasei, ale plugului, secerii, etc. Și atunci se întâmplă că mentalii atea țăranilor fiind cam primitivă, îndată ce văd seceră, de exemplu, își face raționamentul că acesta este instrumentul nostru, cei cari

il au sunt de ai noștri, muncitori ca și noi, cu seceră și puterea aceasta de sugestie a semnelui este irizitibilă; îl trage ca un fel de fatalitate; nu spun că este așa pentru toți, dar cea mai mare parte dintre țărani sunt sub influența acestor semne.

De aceea d. Costăchescu ne rugă să lăsam acele semne, d-sa știe care este forța de sugestione a acelor semne; însă pentru un legiuitor conștient, care constată că s'a ajuns să se aleagă candidații, în virtutea semnelor, nu a programelor, semnele sunt nu numai fără rațiune, dar dăunătoare.

S'a mai vorbit de panașaj, spunându-se că e păcat că nu s'a admis, de oarece în modul acesta se depreciază personalitățile. D-lor, aci trebuie să mă refer iar la cuvântarea d-lui Costăchescu, care spune că e contra panașajului, și cu drept cuvânt, căci nu trebuie să se aibă în vedere persoanele, ci programele și partidele, iar partidele vor pune candidații pe liste în ordinea aprecierii lor.

Ce se poate întâmpla cu panașajul? În unele localități sunt persoane simpatizate, altele antipatice, și atunci se întâmplă că pe acestea le taie alegătorii. Eu nu zic că candidații de pe aceeaș listă ar îndemna ca să șteargă unii pe alții, pentru ca să rămână ei cu mai multe voturi, ar fi prea urât, dar este

foarte natural ca diferiți candidați să aibă simpatii într'o regiune, alții în alta, și atunci se întâmplă absurditatea că, prin aceste eliminări pierde lista atât a voturi câte tăieturi s'au făcut. Aceasta este și imoral și nepractic, și este bine că s'a desființat.

D-lor, după câte am spus, am văzut că critica pe care am făcut-o votului universal determină și comandă diferite modalități ale legii actuale, așa cum se prezintă prin proiectul de față. Dacă este așa, d-voastră vedeți ceea ce se întâmplă cu Senatul, care, pe viitor, va fi adevăratul Corp viu legiuitor al Statului. Și pentru noi, senatorii, aceasta este un lucru îmbucurător și cu atât mai repede și cu toată inima trebuie să facem ca acest proiect să devină lege, cu cât favorizează, în gradul cel mai înalt. Senatul, care va deveni adevăratul Corp viu legiuitor, în viitor. Dacă s'a întâmplat, ca în anii din urmă — trebuie să o recunoaștem — Senatul să fi fost lăsat cam în umbră, căci toată lupta politică s'a dat la Camera, pe viitor, vă asigur, că lupta politică se va da în Senat, pentru că Senatul va conține în el toată viața politică a Statului, pe când Camera va fi o organizațiune care va conține în ea unele din păcatele votului universal.

Așa fiind, să-mi dea voie d-nii Costăchescu și Grosșan, cari au făcut apel la

noi ca să primim modificări la acest proiect, să le întorc rugăciunea și să le cer să-i voteze așa cum este, pentru că proiectul acesta, dacă nu este cel ideal, este totuș cel care răspunde, în modul cel mai ideal, condițiilor de realitate prin cari trecem astăzi. (Aplause prelungite).